

MORİTANYA

MORİTANYA Tarım Sektörü Ülke Yatırımcı Rehberi

2024

Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	2
GENEL BİLGİLER	3
EKONOMİK GÖSTERGELER	4
LOJİSTİK	4
HUKUKİ ALTYAPI	5
TERCİHLİ TİCARET ANLAŞMALARİ	5
BAŞLICA ULUSLARARASI ÜYELİKLER	6
MORİTANYA PAZARINA ERİŞİM DURUMU	6
MORİTANYA BALIKÇILIK SEKTÖRÜ	8
TARIM SEKTÖRÜ	12
İKLİM	14
TOPRAK ÖZELLİKLERİ VE ARAZİ KULLANIMI	15
BİTKİSEL ÜRETİM	16
VERİM	17
ÜRETİM MİKTARI	18
HAYVANSAL ÜRETİM	19
ORMAN ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ	20
DIŞ TİCARET	21
DIŞ TİCARET PARTNERLERİ	21
MORİTANYA'NIN İHRAÇ ETTİĞİ İLK 10 TARIM ÜRÜNÜ	22
MORİTANYA'NIN TARIM ÜRÜNÜ İTHALATINDA İLK 10 ÜLKE	22
MORİTANYA'NIN İTHAL ETTİĞİ İLK 10 TARIM ÜRÜNÜ	23
MORİTANYA'NIN TARIM ÜRÜNÜ İHRACATINDA İLK 10 ÜLKE	23
ORMAN ÜRÜNLERİ İTHALATI	24
ORMAN ÜRÜNLERİ İHRACATI	24
TÜRKİYE-MORİTANYA TİCARETİ	25
TÜRKİYE'NİN MORİTANYA'YA İHRAÇ ETTİĞİ İLK 10 TARIM ÜRÜNÜ	25
TÜRKİYE'NİN MORİTANYA'DAN İTHAL ETTİĞİ TARIM ÜRÜNLERİ (4 Kalem)	26
MORİTANYA TARIM ÜRÜNLERİ İHRACAT POTANSİYEL MATRİSİ	27
YATIRIM ORTAMI / FDI	28
VERGİLENDİRME	30
SONSÖZ VE İLETİŞİM	33

KISALTMALAR

ACP	: Organisation of African, Caribbean and Pacific States	Afrika, Karayip ve Pasifik Devletleri Organizasyonu
AfDB,	: The African Development Bank	Afrika Kalkınma Bankası
AU	: African Union	Afrika Birliği
AL	: Arab League	Arap Ligi
BDEAC	: Development Bank of Central African States	Orta Afrika Ülkeleri Kalkınma Bankası
CEMAC	: Economic Community of Central African States	Orta Afrika Ülkeleri Ekonomik Birliği
CEN-SAD	: Community of Sahel-Saharan States	Sahel- Sahra Devletleri Topluluğu
DB	: World Bank	Dünya Bankası
FAO	: Food and Agriculture Organization	Gıda ve Tarım Örgütü
IBRD	: International Bank for Reconstruction and Development	Uluslararası Yeniden Yapılandırma ve Kalkınma Bankası
ICAO	: International Civil Aviation Organization	Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü
ICRM	: International Red Cross and Red Crescent Movement	Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Hareketi
IDA	: International Development Association	Uluslararası Kalkınma Birliği (Dünya Bankası)
IDB	: Islamic Development Bank	İslami Kalkınma Bankası
IFAD	: International Fund for Agricultural Development	Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu
ILO	: International Labor Organization	Uluslararası Çalışma Örgütü
IMF	: International Monetary Fund	Uluslararası Para Fonu
ITUC	: International Trade Union Confederation	Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu
MNJTF	: Multinational Joint Task Force	Çok Uluslu Ortak Görev Gücü
NAM	: Non-Aligned Movement	Bağımsızlar Hareketi
OIF	: L'Organisation Internationale de la Francophonie	Uluslararası Frankofon Örgütü
OPCW	: Organization for the Prohibition of Chemical Weapons	Kimyasal Silahların Yasaklanması Organizasyonu
PCA	: The Permanent Court of Arbitration	Daimi Tahkim Mahkemesi (BM)
UN	: United Nations	Birleşmiş Milletler
UNCTAD	: The United Nations Conference on Trade and Development	Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı

GENEL BİLGİLER

Resmi Adı	Moritanya İslam Cumhuriyeti
Nüfus bilgisi ve istihdam verileri	4,5 Milyon (IMF tahmini, 2024) İşgücü: Tarım %50 Sanayi %1,9 Hizmet %48,1
Dil (Resmi diller)	Arapça
Yüzölçümü	1.030.700 km ²
Başkenti	Nuakşot (Nouakchott)
Başlıca Şehirleri	Nuakşot, Nema, Kaedi, Kiffa, Nuadibu
Yönetim Şekli	Başkanlık Tipi Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Mohamed Ould Cheikh el Ghazouani
Başbakan	Mohamed Ould Bilal Masoud
Siyasi ve İdari Yapısı	Başkanlık sistemi ile yönetilen bir cumhuriyettir. Ancak, hükümette atanmış bir Başbakan bulunmaktadır. Yürütmeden esas sorumlu olan başkandır. Başkanın görev süresi 5 yıl olup, iki kere seçime katılabilir.
Genel Güvenliği	<p>Moritanya 28 Kasım 1960 yılında Fransa'dan bağımsızlığını kazanmıştır. Moritanya'da 1984 yılında Maaouya Ould Sid Ahmed Taya bir darbe ile başa gelmiş ve ülkeyi yaklaşık 20 yıl boyunca büyük bir baskı ile yönetmiştir. 2005 yılında kansız bir darbe ile devlet başkanı TAYA indirilerek demokrasiye geçmek için göreve gelen bir askeri konsey tarafından yönetilmeye başlanmıştır.</p> <p>2007 yılında yapılan ilk hakkaniyetli ve özgür seçimler neticesinde bağımsız aday Sidi Ould Cheikh Abdallah seçimi kazanarak devlet başkanı olmuştur. Ancak Başkan Abdullah da Ağustos 2008'de askeri cunta ile görevden indirilmiş ve yerine General Mohamed Ould Abdel Aziz göreve gelmiştir.</p> <p>Abdel Aziz Temmuz 2009'da yapılan seçimle devlet başkanı seçilmiştir. Ülkede yatırımcılar için genel olarak bir güvenlik sorunundan söz edilemez (Ticaret ve Dış İşleri Bakanlıkları).</p>
Coğrafi Konumu	<p>Kuzeybatı Afrika ülkesi olan Moritanya'nın batısında Atlas Okyanusu, güneybatısında Senegal, güneydoğu ve doğusunda Mali, kuzeydoğusunda Cezayir, kuzeyinde ise Batı Sahra yer alır.</p> <ul style="list-style-type: none">- Başkenti ve en büyük kenti olan Nuakşot, Atlantik kıyısında bulunmaktadır.- Cezayir'le 663 km, Mali ile 2.237 km, Senegal ile 813 km, Batı Sahra ile de 1.561 km'lik kara sınırı bulunmaktadır. Atlas Okyanusu ile de 754 km'lik bir sahil şeridinde sahiptir.

Kaynak: (Anonim a, 2024)

EKONOMİK GÖSTERGELER

GSYİH	9,78 Milyar \$ (DB, 2022)
Ülkenin ekonomik büyüme hızı	% 5,3 (IMF tahmini, 2024)
Kişi başına düşen milli geliri	2.408 \$ (IMF tahmini, 2024)
Tüketici fiyat enflasyonu	% 4 (IMF tahmini, 2024)
İhracat/ ithalat	İhracat: 3,8 Milyar \$/ İthalat: 5,1 Milyar \$ (Trademap, 2022)
İşsizlik oranı	%10,6 (DB, 2023)
İşgücünün sektörel dağılımı (%)	Tarım %33 Sanayi %15 Hizmet %52 (DB, 2024)
İnsani gelişmişlik endeksi	164. Sırada (193 ülke arasında) (UNDP, 2024)
Dünya Bankası iş yapma kolaylığı endeksi	152. sırada (190 ülke arasında) (2024, DB)
Ekonomik serbestlik endeksi	110. Sırada (176 ülke arasında) (Heritage, 2024)
Küresel rekabetçilik açısından durumu	134. Sırada (141 ülke arasında) (DB, 2024)
GSYH'nin sektörel dağılımı	Tarım %27,8 Sanayi %29,3 hizmetler %42,9 *2017 yılı CIA verisi
Asgari ücret/ tarımsal asgari ücret	3.000 Moritanya Ugiyası (– (1 Ugiya = 0,025 \$)
Doğal kaynakları	Petrol, doğal gaz, demir cevheri, altın, boksit, fosfat, çinko, kurşun, elmas, diğer mineraller
Başlıca tarımsal üretim	Pirinç, sorgum, süt (keçi, koyun, deve), hurma, et (kuzu, deve)

LOJİSTİK

Havalimanı sayısı ve ihracat ithalat gümrük kapısı sayısı	3 uluslararası düzeyde ve 10 adet de ikinci derece havalimanı / 5 adet gümrük kapısı bulunmaktadır
Denizle olan bağlantısı (kıyı var/yok)	Atlas Okyanusuna kıyısı vardır.
Limana bağlantısı (Limana var/yok),	700 km'nin üzerinde Atlas Okyanusu sahillerine sahip olan Moritanya nispeten iyi hizmet veren liman imkânlarına sahiptir. Nuakşot limanı yıllık 1,5 milyon tonun üzerindeki yıllık kapasitesiyle ülkenin önemli limanıdır. Nouadhibou limanı ise yıllık 500 bin ton mal ve 11,5 milyon tonluk da demir minerali kapasitesine sahiptir.

Kaynak: (Anonim a, 2024)

HUKUKİ ALTYAPI

Tarımsal İşbirliği Anlaşmaları

Anlaşmanın Adı	İmza Tarihi/Yeri	RG Tarih/No
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moritanya İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşması	06.04.2016, Nuakşot	02.11.2016 / 29876
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moritanya İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarımsal İşbirliği Mutabakat Zaptı	28.02.2018, Nuakşot	09.01.2019 / 30650
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moritanya İslam Cumhuriyeti Hükümeti arasında Balıkçılık ve Deniz Ekonomisi Alanında İşbirliği Anlaşması	28.02.2018, Nuakşot	05.11.2021 / 31650

Kaynak: (Resmî Gazete, 2022)

TERCİHLİ TİCARET ANLAŞMALARI

Ülke Adı	Yürürlük Tarihi
AB	1 Temmuz 1971
Japonya	1 Ağustos 1971
Yeni Zelanda	1 Ocak 1972
İsviçre	1 Mart 1972
Avustralya	1 Ocak 1974
Kanada	1 Temmuz 1974
ABD	1 Ocak 1976
Türkiye	1 Ocak 2002
İzlanda	29 Ocak 2002
Ermenistan	10 Ekim 2016
Kazakistan	10 Ekim 2016
Kırgızistan	10 Ekim 2016
Rusya	10 Ekim 2016
Birleşik Krallık	1 Ocak 2021

Kaynak: (DTÖ, 2022)

BAŞLICA ULUSLARARASI ÜYELİKLER

İkili, bölgesel, çoklu ve çok taraflı ticari ilişkiler Moritanya 30 Eylül 1963'ten itibaren Dünya Ticaret Örgütü Üyesidir.

Üyesi olduğu başlıca uluslararası kuruluşlar

Birleşmiş Milletler, Afrika Birliği (AfB), G5 Sahel, Sahel-Sahra Devletleri Topluluğu (CEN-SAD), Arap Ligi ve Birleşik Arap Mağribi, Saldırmazlık ve Karşılıklı Yardım ve Savunma Anlaşması (*Batı Afrika Frankofon devletleri arasında bir savunma anlaşması*),

Senegal Nehri Örgütü, Uluslararası Çalışma Örgütü, Dünya Sağlık Örgütü, Uluslararası Telekomünikasyon Birliği, Hükümetler arası Denizcilik Navigasyon Danışma Örgütü.

Kaynak: (Dışişleri Bakanlığı, 2022)

MORİTANYA PAZARINA ERİŞİM DURUMU

Moritanya'da iç pazarın yeterli büyüklükte olmaması, uzman işgücü yetersizliği, altyapıdaki yetersizlikler, yüksek altyapı kullanım maliyetleri ve kredi imkânlarının yetersiz oluşu, yabancılara bu pazarı fazla cazip kılmamaktadır.

Moritanya'yla **Çifte Verginin Önlenmesi Anlaşması bulunmamaktadır** (menfi).

Moritanya'da, yürürlükteki gümrük kanunu ile düzenlenmiş antrepo rejimi, dahilde işleme rejimi, hariçte işleme rejimi, gümrük kontrolü altında işleme rejimi, transit rejimi ve ihracat rejimi uygulanmaktadır.

Moritanya, şu anda ekonomik amaçlarla ithalata herhangi bir niceliksel kısıtlama uygulamamaktadır.

Ülkeye ihracat yapacak firmalar açısından ise yerel iş insanlarıyla yüz yüze ilişki kurmak önem arz etmektedir. Moritanyalılar kişisel ilişki olmaksızın uzaktan bir iş ilişkisi geliştirmekte çekingen olacaklardır. Satış için öncelikle en düşük fiyatlı ürün versiyonu teklif edilip, özelliklerine göre artan fiyat silsilesi sunulmalıdır. Ayrıca alıcı ile doğrudan, aracısız ilişki kurmak çok önemlidir. Zira ülkede komisyon kültürü çok yaygın olduğundan bir alıcıya ulaşmak için devreye girecek her aracı için, alıcı tarafından komisyon maliyetinin de hesaba katılması gerekecektir. Pazarlamada mahremiyete de önem verilmesi, iş görüşmelerinde tercüman dahi olsa üçüncü bir Moritanya vatandaşının bulunmamasına özen gösterilmesi yararlı olacaktır.

Gümrük Vergileri

İthalatta, CIF kıymet üzerinden %0, %5, %13 ve %20 oranlarında gümrük vergisi tahsil edilmektedir.

Ayrıca;

- Gümrük rejimine bakılmaksızın, beyanname başına 300 MRU oranında bilgisayar ücreti alınır ve tüm ithalatlar %1'lik bir istatistik ücretine tabidir.
- 2011 yılından bu yana, HS21'den HS98'e kadar olan ürünlerin ithalatının CIF değerine, minibüsler, ilaçlar ve tarımsal araç ve gereçler hariç olmak üzere, kültür ve sporun teşviki (PCS) için %1'lik bir vergi uygulanmaktadır.

İthal ürünler (bağışlar hariç) ayrıca, sınai ve ticari karlar üzerindeki vergiden (%25 oranında BIC) tamamen düşülebilen sabit oranlı bir asgari vergi (IMF) ödemesine tabidir.

2011'deki son düzenlemeden bu yana, bu vergi CIF gümrük değerinin %2,5'i oranında tarh olunur. MFI ayrıca, ihraç edilen balık ve madencilik ürünlerinin değerinin %2'si oranında uygulanır.

Tüketim vergileri yalnızca ithalat için geçerlidir.

Ürün:	Tüketim vergileri (sadece ithalata uygulanır)
Çimento	Ton başına 300 MRU (8.6 USD)
Beton inşaat demiri	Ton başına 1500 MRU (Genel Vergi Kodu - CGI)
Çay	%20 ad valorem
Toz şeker	%7,5
Tütün ürünleri Kanser araştırma vergisi	CIF değerinin %7'si
Tüm tütün ürünleri	%60
Kanatlı eti ve yenilebilir sakatat	%20
Yoğurt ve diğer tatlı süt ürünleri	%60
Kazı kazan kartları	%15
Maden suyu	%80
Alkollü içecekler	İçeceğin niteliğine bağlı olarak %195'ten% 294'e kadar).
Makarna	%30

Moritanya pazarına erişim ve pazara yönelik detaylı bilgilere Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan "[Moritanya Pazar Bilgileri](#)" dosyasından ulaşılabilmektedir.

Kaynak: (Anonim b, 2024)

MORİTANYA BALIKÇILIK SEKTÖRÜ

Moritanya'nın Atlantik Okyanusu'na yaklaşık 750 km sahil şeridi bulunmakta olup, bu kıyılar dünyanın en verimli balık rezervlerinden birini oluşturmaktadır. Ülkenin yıllık 900 bin tonu bulan balık ve balıkçılık ürünleri (un, yağ) ihracatından geliri yaklaşık 700 milyon USD olup, bu meblağ ülkenin toplam ihracat gelirinin %25'ine tekabül etmektedir.

Sektör Balıkçılık ve Denizcilik Ekonomisi Bakanlığı tarafından düzenlenmekte ve denetlenmektedir. Bakanlıkça av sezonları ve türlere göre avlanma kotaları belirlenmektedir. Yıllık kota 11 kategoride yaklaşık 1.900.000 M/T civarında belirlenmektedir. Bunun 1.350.000 M/T'luk kısmını pelajik balıklar, 90.000 M/T'luk kısmını kafadan bacaklılar için verilen avlanma kotaları oluşturmaktadır. Tahsis edilen kota miktarı son yıllarda azalma eğilimindedir.

2020 yılında belirlenen toplam kota miktarında bir önceki yıla kıyasla 700 bin M/T düşüşü görülmüştür. İhraç edilen balıkçılık ürünlerinin %70'ini dondurulmuş balık oluşturmakla birlikte elde edilen gelirin yaklaşık yarısı, sahil balıkçılığının üretiminin de %7'sini oluşturan, kafadan bacaklılardan elde edilmektedir. Sektörde, milli balık işleme ve pazarlama şirketlerine tedarik sağlayan Türk balıkçıların önemli bir katkısı bulunmaktadır.

Bununla birlikte ülkenin genel şartlarına bağlı olarak sektörün kapasitesinin oldukça gerisinde olduğunu söylemek mümkündür. Türk özel sektörü için sürdürülebilir bir gelir kaynağı olabilecek Moritanya balıkçılık sektörü aynı zamanda Türk özel sektörünün birikim ve imkânlarıyla gelişme potansiyeli de taşıdığından iki taraf için kazançlı olabilecek bir işbirliği alanı olarak dikkat çekmektedir.

2021 yılında toplam 616.463.780 USD tutarında gerçekleşen toplam ihracat üç ana ürün grubunda gerçekleşmekte olup, bunlar dondurulmuş ürünler, balık unu-yağı ve taze balıktır.

Ülkenin 1 milyon tona yakın toplam ihracatının yaklaşık yarısı Nijerya ve Fildişi Sahili'ne gerçekleşmektedir. İhracatta ikinci en önemli pazar olan Rusya'nın payı yaklaşık 200 bin tonla %20, Avrupa'nınki yaklaşık %17, Asya'nın payı ise yaklaşık %15'tir. Ürün kompozisyonu açısından ihracata %68 pay ile donmuş balık hâkim olup özellikle Rusya (%25) ve Afrika (%70) ülkelerine ihraç edilmektedir.

İkinci sırada %19 ile daha çok Avrupa ve Güney Asya'ya ihraç edilen balık unu ve balık yağı gelmektedir. Avrupa'ya (yaklaşık %25'i Türkiye olmak üzere) yılda yaklaşık 50 bin ton balık unu ve 40 bin ton balık yağı, Güney Asya'ya ise yarıdan fazlası Çin'e olmak üzere yaklaşık 70 bin ton balık unu ve 5 bin ton balık yağı ihraç edilmektedir.

%6 pay ile yine Rusya ve Afrika'ya ihraç edilen pelajik ürünler 3. sırada yer almaktadır. Pelajik balık ihracatının, yaklaşık 30 bin tonla, %60'ı Rusya'ya yöneliktir. Afrika'nın payı %30 veya yaklaşık 17 bin ton iken ardından %10'luk pay ile Güney Asya ülkeleri gelmektedir.

Pelajik balıkta ihracat yoğunluğu ocak ayından itibaren yılsonuna kadar aydan aya kademeli olarak düşüş gösterir. Toplamın yaklaşık %4'üne tekabül eden kafadan bacaklılar ihracatı ise yoğunlukla yılda ortalama 25 bin ton alım yapan Avrupa (%86'sı İspanya'ya) ve 10.000 ton ahtapot sevk edilen Japonya'ya gerçekleşmektedir. Diğer

ihraç ürünleri ise %90'ı Avrupa'ya ihraç edilen taze balık, demersal balık, karides, istakoz, tuzlanmış-kurutulmuş-füme balık ve konservelerden oluşmaktadır.

Balıkçılık Ürünleri İhracatında Lojistik Durum:

Moritanya'dan balıkçılık ürünleri sevkiyatı deniz, hava ve kara yoluyla gerçekleştirilmektedir. Karayoluyla sevkiyat İspanya ve Afrika ülkelerine yapılırken en geniş sevkiyat imkânını deniz yolu sağlamaktadır.

Bununla birlikte özellikle kabuklular gibi yüksek katma değerli ürünlerin havayoluyla sevkiyatı önem arz etmekte olup, ülkede daha önceleri Rus kargo uçakları ve Moritanya Havayollarına ait uçaklar hava taşımacılığını yürütürken her iki ülke uçaklarının da Avrupa hava sahasına girişinin engellenmesiyle hava kargo imkânı azalmıştır.

Halen balıkçılık ürünlerinin sevkinde önemli rolleri olan Binter Airlines, R.I.M. Airlines ve AirSWIFT'in kargo uçuşları bulunmaktadır. Bunlardan AirSwift güvenilir uçuş düzeni nedeniyle tercih edilmekte olup Nuakşot-Las Palmas ve Nuakşot-Barselona, Nuakşot-Madrid uçuşları bulunmaktadır. Zaman zaman Nuadibu kalkışlı uçuşlar da gerçekleştirilmektedir.

Air France ve Türk Hava Yolları ise yolcu taşıma maksatlı uçuşlarında imkân dâhilinde kargo kabul etmekte olup, özellikle canlı halde sevki gereken languslar bu uçaklarla taşınmaktadır.

Türk Balıkçıların Faaliyet Koşulları:

Ortalama bir Türk balıkçı gemisinde 20-30 Türk personel istihdam edilir. Aylık maaş rayici ise 2 bin USD'dir. Bunun yanında yasal zorunluluk sebebiyle her tekne 20-30 kişi civarında da Moritanya vatandaşını istihdam etmelidir. Moritanya vatandaşları sefere çıkarılmadığı halde aylık toplam 15-20 bin USD maliyet unsuru oluşturur.

Bunun yanında geminin işlemlerini takip eden yerel acenteler ile de çalışmaktadırlar. Söz konusu acenteler gemilerin liman, fabrika ve bakanlık ile işlerinin takibi, karadan tedariklerinin organizasyonu gibi işleri takip etmektedir.

2021 yılında yürürlüğe konan bir vergiyle tutulan balıklar için ton başına 26 USD ödenmesi öngörülmüştür. Bu verginin fabrikalara mı yoksa balıkçı teknelerine mi yükleneceği anlaşmayla belirlenebilir.

Balıkçılık sektörünün merkezi Nuadibu şehri olup bu şehir aynı zamanda serbest bölge statüsündedir. Bu nedenle gümrükleme sürecine gerek olmaksızın yurt dışından tedarikte bulunma olanağı daha geniştir. Bunun yanında, sözleşmeli bulunan balık işleme tesisi/pazarlama şirketinin yerleşim yerine ve ruhsatına bağlı olarak daha güneydeki Tanit ve başkent Nuakşot limanı da kullanılabilir.

Türk balıkçıları için en önemli sorun ülkede balıkçılık sektörüne ilişkin yeterli yasal ve idari düzenleme olmaması, güvenilir bir yargı düzeni bulunmayışı ve yolsuzluğun yaygın oluşudur. Bu durum usulsüz işlem ve taleplere maruz kalınmasına zemin hazırlamaktadır.

Bunun yanında avlanma bölgelerini, zamanlarını, kurallarını belirleyen idari ve yasal düzenlemeler önceden ilan edilmeksizin değiştirilebilmektedir. Bu durum balıkçı tekneleri açısından uzun vadede belirsiz çalışma koşulları yaratmaktadır.

Bununla birlikte **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moritanya İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Balıkçılık ve Deniz Ekonomisi Alanında İşbirliği Anlaşması, 28 Şubat 2018 tarihinde Nuakşot'ta imzalanmıştır.**

Söz konusu Anlaşma ile;

1. Balıkçılık ve balık yetiştiriciliği alanlarında tarafların ilgili bilimsel kuruluşları ve kamu kurumları arasında uzman değişimi dâhil bilimsel ve teknik işbirliği ile bilgi ve tecrübe paylaşımı,
2. Moritanya balıkçılık ürünlerinin Türk pazarına girmesi ile iki ülkenin akreditasyon ve denetim sistemlerinin onaylanmasına yönelik işbirliği ve Moritanya balıkçılık ürünlerinin Türk pazarına girişinde tercih sebebi rejiminden yararlandırılması,
3. Balıkçılık, balık yetiştiriciliği ve balıkçılık endüstrisi ile deniz kaynaklarının verimli kullanımı ve sürdürülebilir kalkınma alanlarında ortak projelerin uygulanması,
4. Balıkçılık ve balık yetiştiriciliği alanlarında özel kurumların ortak faaliyetlerinin çeşitlendirilmesinin ve geliştirilmesinin, özellikle balıkçılık ve balık yetiştiriciliği konularında faaliyet gösteren karma kurumların kurulmasının teşvik edilmesi,
5. Sürdürülebilir yönetim ilkeleri temelinde Moritanya balıkçılık bölgelerinde sorumlu balıkçılığın teşvik edilmesi,
6. Balıkçılık denetimi,
7. Moritanya İslam Cumhuriyeti balıkçılık bölgelerinde Türk gemilerinin balıkçılık faaliyetleri yürütmesi, konularında işbirliği amaçlanmaktadır.

Ayrıca, Anlaşma hükümlerinin uygulanmasını izlemek ve değerlendirmek maksadıyla Balıkçılık ve Balık Yetiştiriciliği Ortak Komisyonu kurulması öngörülmektedir. Ancak ortak komisyon henüz kurulamamıştır.

Bu anlaşmanın uygulanmasına dair ikili görüşmelerin gerçekleştirilmesi için yoğun girişimler devam etmektedir.

Balıkçılık Sektörel Hedefleri

Moritanya, toplumun en savunmasız kesiminde geniş istihdam olanağı yarattığından balıkçılık sektörünü özellikle sosyal yönden çok önemli görmektedir. Bu sektörden geçimini sağlayan geniş halk kitlesinin gelir seviyesini ve nihayetinde ülkenin ihracat gelirlerini arttırmak üzere yüksek katma değerli sofralık balık üretim ve pazarlamasını geliştirmek istemektedir.

Bunun sağlanması ise lojistik olanaklara bağlıdır. Nitekim Avrupa'ya sevk edilen sofralık balık ihracatının %85'inin varış yerinin İspanya olmasının coğrafi yakınlığıyla ilişkilendirilebilir. Sofralık balık ihracatının artması için yeterli soğuk hava deposu ve sevkiyat imkânı bulunması gerekmektedir. Hâlihazırda soğuk hava depoları, sevkiyat sıklığının artışıyla, daha fazla sofralık balık ihracatını destekleyebilecek kapasitede olsa da ülkeden hava yoluyla sevkiyat kapasitesi yetersizdir. Denizyoluyla sevkiyat ise liman alt yapısındaki yetersizlikler nedeniyle aksamakta ve bu yolla sevkiyat uzun sürdüğünden bazı ürünler açısından elverişsiz olmaktadır. Dolayısıyla balıkçılık mevzuatı ve bürokrasisindeki iyileşme ve lojistik alanındaki gelişmelerle bu sektörün kapasitesinin ve gelirinin artması mümkündür.

Bunun yanında Avrupa Birliği'ne belirli bir ücret karşılığında tanınan avlanma izni Moritanya'da rahatsızlıklara sebep olmakta, bu avcılığın kontrol altında tutulamadığı ve milli ekonomiye katkısının olması gerekenden çok az olduğu yönünde eleştiriler getirilmektedir. Dolayısıyla sektörel kapasitenin artması halinde balıkçılık faaliyetlerinin Moritanya topraklarında boşaltma yapılmasını gerektiren segmentlerde yoğunlaşması beklenmektedir.

Moritanya balıkçılık sektörü ile ilgili detaylı bilgilere Ticaret Bakanlığınca hazırlanmış olan "[Moritanya İslam Cumhuriyeti Balıkçılık Sektör Raporu](#)" adlı dosyadan ulaşılabilir.

Kaynak: (Anonim d, 2024)

TARIM SEKTÖRÜ

Moritanya'da tarım sektörü istihdamın en yoğun olduğu sektördür. İstihdamın yaklaşık yarısı tarım sektöründe karşılanmaktadır. Gayri safi yurt içi hasılanın yaklaşık %27,8'i de tarım sektöründen elde edilmektedir. Moritanya'da tarım yapılabilecek başlıca iki bölge bulunmaktadır. Bunlar Senegal nehri vadisi ile kuzeyde yer alan ve yağmurlu bölge olarak isimlendirilen bölümdür. Bu iki bölgede yapılan tarım birbirinden farklı özelliklerdedir. Senegal nehri vadisinde ticari ve sanayi amaçlı üretim söz konusu iken diğer bölgede daha çok geçimlik tarım söz konusudur. Moritanya'da verimli tarım alanları oldukça sınırlı olup, toplam arazinin %1'inin altındadır. Potansiyel tarım yapılabilecek alanların büyüklüğü 400 bin hektar civarındadır.

Nüfusun yarısı hala çiftçiliğe ve hayvancılığa bağlı olsa da, birçok göçebe ve çiftçi 1970'lerde ve 1980'lerde tekrarlayan kuraklıklar nedeniyle şehirlere göç etmek zorunda kalmıştır. Yağışların yılda 430 mm 'yi aştığı yerlerde, darı ve hurma, sorgum, fasulye, tatlı patates, mısır ve pamuk yetiştirilmektedir. Mevsimlik tarım, barajların yukarısında, su basan nehir kenarlarında ve Sahel Bölgesi'nin vadilerinde uygulanmaktadır. Buralarda darı, sorgum, fasulye, pirinç ve karpuz yetiştirilir.

Sulu tarım, su kontrol projeleri tarafından sağlanan alanlarda ve kuyu suyunun mevcut olduğu vahalarda uygulanmaktadır; buralarda mısır, arpa, darı ve sebze yetiştirilir. Bölgenin 19. yüzyıldaki ana ihracatı olan Arap sakızının üretimi ise çok az düzeydedir. Moritanya'da tarımsal üretim, kuraklık nedeniyle 20. yüzyılın son çeyreğinde azalmaya devam etmiştir. Üretim 1970 ile 1980 arasındaki dönemde yaklaşık üçte iki oranında düşmüş olup, Moritanya gıda ihtiyacının çoğunu ithalatla karşılamaktadır.

Moritanya, Senegal Nehri vadisinde ekilen arazi miktarını ve dolayısıyla pirinç üretimini arttırmak üzere projeler yürütmektedir. Fakat halen ülke süt ihtiyacının ancak %30'unu üretmekte, yılda yaklaşık 800 milyon USD gıda ürünleri ithal etmektedir.

Yaş meyve ve sebze ihtiyacının büyük bölümü 2.500 km karayolu üzerinden Fas'tan tedarik edilmektedir. Ülkede tarımsal üretime öncelikli sektör olarak bakılıyor olsa ve tarımsal üretimi geliştirmek için yeni kamu iktisadi teşebbüsleri kurulmuş olsa da, know-how eksikliği nedeniyle yabancı bir ülkenin desteği, rehberliği olmaksızın tarımsal üretimi ve hayvancılığı geliştirmenin mümkün olmayacağı değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte ülkeye know-how desteği sağlanması halinde tarım ve hayvancılık sektörlerindeki projelerin müteahhitlik işlerinin üstlenilmesi, inşa, kurulum ve üretim sürecindeki makina, ekipman ve sarf malzemelerinin ihraç edilmesi imkânı doğacaktır. Ülkenin kıyı suları dünyanın en zengin balıkçılık alanları arasındadır. Balıkçılık, bütçe gelirlerinin yaklaşık %15'ini döviz kazancının ise %45'ini sağlamaktadır. Moritanya, yılda toplam 1.800.000 ton balık işlemektedir.

Ülke, balıkçılık sektörünü düşük fiyatlı balık unu hammaddesi tedarikinden sofralık balık üretimine yönlendirmek üzere düzenlemeler yapmaktadır. Ülkede faaliyet gösterecek balıkçıların öncelikle balık unu veya sofralık balık üreten bir tesis ile anlaşma imzalaması ve buna dayanarak faaliyet ruhsatı alması gerekir.

Balıkçılık merkezi ülkenin kuzeyindeki Nuadibu şehridir. Bu bölge aynı zamanda serbest bölge statüsündedir. Ancak balıkçılık sektöründeki yabancı yatırımcılar sürekli değişen kurallar ve keyfi uygulamalarla karşılaşabilmektedir. Bu nedenle, ülkede faaliyet gösterecek balıkçı tekneleri tarafından ilgili fabrika ile yapılacak sözleşmelerde kamu otoritelerinin beklenmedik kararları karşısında yaşanacak aksaklıklarla ilgili koruyucu hükümlere yer verilmesi ve bu riskin Moritanya'da yerleşik bu fabrikalara yüklenilmesi önem arz etmektedir.

Su ürünleri işleme ülkedeki ana imalat sanayi olup, tesisler özellikle Nuadibu'da bulunmaktadır. Su ürünleri işlemede ülkedeki en büyük sanayi İspanyol orijinli kurulmuş olup daha sonra devletin %51'inden fazla hisseye sahip olduğu Moritanya Balık Sanayi'dir (IMAPEC). IMAPEC imalathanesinde tuzlama, kurutma, konserve etme, dondurma tesisleri ile balık unu üretim işleme tesisleri bulunmaktadır. Şirket ürettiği ürünlerin %95'inden fazlasını ihraç etmektedir. Devlet su ürünlerine yönelik depolama ve ihraç imkanlarını artıracak yatırımlar ile sektörü geliştirmeye çalışmakta ise de bu yatırımlar yetersiz kalmakta hatta kurulan bazı tesisler yüksek su ve elektrik maliyetleri, uzman işgücü yetersizliği ve düşük hijyenik standartlar nedeniyle faaliyetlerine devam edememişlerdir. Balıkçılığın merkezi niteliğinde olan Nawadhibu'da balık işleme tesisleri yoğunluk kazanmıştır. Balık işleme tesisleri küçük sanayi kuruluşlarının % 60'ını oluşturmaktadır.

Ülkede Türkiye'deki gibi tarım veya hayvancılıkta ihtisaslaşmış sanayi bölgeleri bulunmamaktadır. Başkent Nuakşot yakınlarında bulunan süt toplama ve paketleme tesislerinde son yıllarda artış görülmüştür. Süt ürünlerinin toplu üretiminde de artışlar göze çarpmaktadır. Özellikle deve sütünden elde edilen peynirler ülkede yoğun bir şekilde tüketilmektedir. Elde edilen süt ürünlerinin %90'ı iç piyasada tüketilmektedir.

Ülkede tarımsal üretim iptidai yöntemlerle yürütölmekte olup, Dünya Bankası ve Avrupa Birliği kaynaklı fonlar ve projelerle sulama ağının ve teknik altyapının geliştirilmesi için çeşitli projeler yürütölmektedir.

Moritanya tarım sektörüne yönelik detaylı bilgilere Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan "[Moritanya Pazar Bilgileri](#)" dosyasından ulaşılabilir.

Kaynak: (Anonim b, 2024)

İKLİM

Parametre Ocak Şubat Mart Nisan Mayıs Haz. Tem. Ağu. Eylül Ekim Kasım Aralık Ortalama

Ort. Sıcaklık	20,82	23,08	26,16	29,05	32,20	33,97	33,78	32,66	31,57	29,89	25,68	21,46	28,4
Min. Sıcaklık(°C)	13,23	15,32	18,17	21,17	24,40	26,39	26,40	25,83	24,81	22,87	18,47	14,31	20,9
Maks. Sıcaklık(°C)	28,46	30,89	34,19	36,97	40,05	41,60	41,21	39,55	38,38	36,96	32,93	28,65	35,8
Yağış / Yağış (mm)	0,53	0,50	0,21	0,45	0,67	6,03	18,34	39,65	25,36	4,71	0,78	0,74	8,2

Kaynak: (Dünya Bankası, 2022)

Çöl iklimi etkisi altındaki ÷lkede hava yıl boyunca sıcak, yağışsız ve tozlidir. Kurak iklimin etkisindeki ÷lkeye serinlik Kanarya Akıntısı ile gelmekte, bu akıntı ile kıyı bölgelerinde yoğun sis gör÷lebilmektedir. ÷lkenin kuzey kesimlerinde yağışlar genellikle kış aylarında gör÷lmekte olup, bu yağışlar da genel itibarıyla yıllık 100 mm'nin altında gerçekleşmektedir.

÷lkenin uç güney kesimlerinde ise bu miktar çoğu Temmuz-Ekim arası olmak üzere yıllık 300 mm ile 400 mm arasında gözlemlenmektedir. ÷lke genelinde sıcaklıklar Ocak ayında 20-24 °C arası, Temmuz ayında ise 30-34 °C arası ölç÷lmekte olup, yaz aylarında 50 °C varan yüksek sıcaklıklar ölç÷lebilmektedir.

Moritanya sıcak bir ÷lkedir. Güneyde tarıma elverişli küçük bir alanın dışında diğer topraklar genellikle kuraktır. Güney bölgeleri kuzeye göre daha yağmurlu geçmektedir (Dünya Bankası, 2022).

TOPRAK ÖZELLİKLERİ VE ARAZİ KULLANIMI

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Toplam arazi (bin ha)	10.307	10.3070	10.3070	10.3070	10.3070	10.3070	10.3070
Tarım arazisi (bin ha)	39,710	39,710	39,710	39,710	39,710	39,710	39,710
Tarım arazisi (%)	38,53	38,53	38,53	38,53	38,53	38,53	38,53
Ekilebilir arazi (bin ha)	450	450	450	450	450	450	450
Ekilebilir arazi (%)	4,36	4,36	4,36	4,36	4,36	4,36	4,36
Otlak alanlar (bin ha)	17.116	17.425	16.954	16.337	15.389	15.708	15.576
Orman arazisi (bin ha)	340	335	329	324	318	313	307
Karasal çorak arazi (bin ha)	86.450	86.165	86.677	87.323	88.282	87.967	88.088

Kaynak: (FAOSTAT, 2024)

Ülkenin büyük bölümü geniş düzlüklerden oluşmakta olup, merkezi bölgelerde bazı tepeler vardır. En yüksek noktası 915 m ile Kediet İclil'dir. Ülkenin ¼'ü Sahra Çölü ile kaplı olup, topraklarını yalnızca %1'i tarıma elverişlidir. Ülke topraklarının %40'ı otlaklarla kaplı olup, %15'i ise bozkırdır. Aşırı otlatma, ormanların tahrip edilmesi ve toprak erozyonu nedeniyle ülkede hüküm süren kuraklıklar önemli bir sorun olan çölleşmeye yol açmaktadır.

Ülkenin tek akarsuyu olan Senegal Nehri'nden uzak bölgelerde temiz su kaynakları azdır. Çöl iklimi etkisi altındaki ülkede genel olarak kuru, sıcak ve tozlu bir iklim hüküm sürmektedir. Özellikle Mart ve Nisan aylarında ortaya çıkan toz ve kum fırtınaları ile periyodik kuraklıklar ülkedeki hayatı olumsuz etkilemektedir. Topraklarının önemli bir kısmını Büyük Sahra'nın devamı olan çölleri oluşturmaktadır.

Toplam 1.030.700 km² yüzölçümüne sahip olan Moritanya'nın toplam arazi varlığının %38,53'lük kısmına denk gelen 39.710 milyon hektarlık alanı tarım arazisi olarak kullanılmaktadır. Moritanya tarım arazi varlığı olarak, toplam arazi varlığı göz önünde bulundurulduğunda doyum noktasına ulaşmıştır. Ekili alanların küçük bir kısmı çok yıllık bitkilere ayrılmış durumdadır. Tarım alanları dışında kalan toplam arazi varlığı içerisinde orman alanlarının payı yalnızca %0,3'dir.

Kaynak: (Anonim a, 2024)

BİTKİSEL ÜRETİM

ÜRÜN	2018 (ha)	2019 (ha)	2020 (ha)	2021 (ha)	2022 (ha)
Sorgum	193.000	151.000	204.000	137.000	209.000
Pirinç, çeltik	62.000	73.000	68.000	77.000	71.000
Bakliyat (nes)	34.209	34.541	33.667	33.364	33.072
Bezelye	30.876	31.217	31.140	31.078	31.145
Mısır	17.000	23.000	24.000	19.000	27.000
Börülce (kuru)	22.537	22.494	22.510	22.510	22.509
Darı (millet)	11.000	11.000	11.000	7.000	13.000
Fasulye (kuru)	10.961	11.103	11.018	11.055	11.096
Hurma	9.054	9.230	9.194	9.304	9.243
Kavun tohumu	4.910	4.828	4.713	4.817	4.786
Kavun tohumu	4.274	4.289	4.297	4.283	4.266
Tatlı patates	2.817	2.780	2.775	2.791	2.782
Buğday	3.497	3.436	3.421	3.262	2.319
Yer fıstığı, kabuklu	1.096	1.053	1.072	1.068	1.064
Sebzeler (nes)	877	872	873	874	873
Meyveler (faze)	842	844	838	841	841
Arpa	483	492	488	487	486
Yer elması	471	473	472	474	476
Patates	390	390	390	390	390

Kaynak: (FAOSTAT, 2024)

VERİM

ÜRÜN	2018 (kg/da)	2019 (kg/da)	2020 (kg/da)	2021 (kg/da)	2022 (kg/da)
Yer elması	625	626	627	627	627
Patates	609	570	570	571	572
Pirinç, çeltik	520	350	428	556	567
Sebzeler (nes)	541	549	551	552	556
Meyveler (taze)	370	367	369	367	366
Arpa	303	294	298	299	299
Hurma	243	240	239	237	239
Buğday	213	216	213	214	215
Tatlı patates	190	188	189	189	189
Fasulye (kuru)	124	120	122	122	121
Yer fıstığı, kabuklu	80	80	80	80	80
Mısır	70	74	62	63	66
Bakliyat (nes)	63	62	65	65	65
Sorgum	45	45	45	37	59
Kavun tohumu	59	59	58	58	58
Kavun tohumu	54	53	57	55	55
Börülce (kuru)	35	35	35	35	35
Bezelye	30	30	30	30	30
Darı (millet)	27	27	27	14	26

Kaynak: (FAOSTAT, 2024)

ÜRETİM MİKTARI

ÜRÜN	2018 (ton)	2019 (ton)	2020 (ton)	2021 (ton)	2022 (ton)
Pirinç, çeltik	323.000	255.500	291.300	428.400	403.000
Sorgum	87.000	68.000	93.000	51.000	124.607
Hurma	22.004	22.242	22.000	22.073	22.146
Bakliyat (nes)	21.686	21.737	21.907	21.776	21.807
Mısır	12.000	17.232	15.000	12.000	17.896
Fasulye (kuru)	13.658	13.411	13.505	13.525	13.481
Bezelye	9.263	9.406	9.359	9.343	9.369
Börülce (kuru)	7.912	7.914	7.918	7.929	7.940
Tatlı patates	5.363	5.239	5.266	5.289	5.265
Buğday	7.457	7.438	7.305	7.000	5.000
Sebzeler (nes)	4.751	4.793	4.809	4.833	4.858
Darı (millet)	3.000	3.000	3.000	1.000	3.437
Meyveler (taze)	3.117	3.099	3.093	3.087	3.081
Yer elması	2.950	2.964	2.965	2.976	2.987
Kavun tohumu	2.682	2.564	2.724	2.657	2.648
Kavun tohumu	2.543	2.534	2.520	2.504	2.487
Patates	2.374	2.226	2.226	2.229	2.233
Arpa	1.465	1.450	1.457	1.457	1.455
Yer fıstığı, kabuklu	878	848	858	855	852

Kaynak: (FAOSTAT, 2024)

HAYVANSAL ÜRETİM

Ürün	2018 (Ton)	2019 (Ton)	2020 (Ton)	2021 (Ton)	2022 (Ton)
İnek sütü	155.000	147.629	148.632	149.998	148.657
Keçi sütü	104.038	109.134	109.709	107.832	109.236
Koyun sütü	76.969	78.647	79.098	78.333	79.068
Koyun eti	37.511	37.494	38.329	39.204	40.133
Sığır eti	29.309	30.605	31.053	31.529	32.011
Deve eti	25.703	26.121	26.501	26.846	27.194
Deve sütü	26.077	26.227	26.301	26.410	26.519
Keçi eti	17.786	19.098	19.310	19.604	19.899
Sığır sakatatı (yenilebilir)	5.732	5.985	6.073	6.166	6.260
Koyun sakatatı (yenilebilir)	5.026	5.024	5.136	5.253	5.378
Koyun derisi	5.026	5.024	5.136	5.253	5.378
Sığır derisi	4.299	4.489	4.554	4.624	4.695
Deve sakatatı (yenilebilir)	4.244	4.313	4.376	4.433	4.490
Tavuk eti	3.930	4.003	3.990	3.993	3.995
Eşek eti	2.945	2.816	2.828	2.877	2.926
Keçi sakatatı (yenilebilir)	2.383	2.559	2.588	2.627	2.666
Keçi derisi	2.134	2.292	2.317	2.352	2.388
Sığır yağı	847	884	897	911	925
Koyun yağı	750	750	767	784	803
Deve yağı	717	729	740	749	759
At eti	536	552	548	546	543
Keçi yağı	356	382	386	392	398
At sakatatı	44	46	45	45	45

Kaynak: (FAOSTAT, 2024)

ORMAN ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ

Ürün	2018	2019	2020	2021	2022	Birim
Odun yakıtı, iğne yapraklı olmayan	2.168.712	2.209.479	2.251.067	2.293.304	2.336.380	Metreküp
Odun kömürü	226.513	231.627	236.857	242.119	247.497	Metreküp
Testere kütükleri ve kaplama kütükleri, iğne yapraklı olmayan	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	Metreküp
Sawnwood, hepsi iğne yapraklı olmayan	14.000	14.000	13.594	13.594	13.594	Metreküp
Diğer endüstriyel yuvarlak ağaçlar, iğne yapraklı olmayan (üretim)	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	Ton
Diğer kâğıt ve karton	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	Ton
Esas olarak ambalaj için diğer kâğıtlar	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	Metreküp
Kaplama levhalar	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	Metreküp
Kontrplak	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	Ton

Kaynak: (FAOSTAT, 2024)

DIŞ TİCARET

Yıllar	İhracat			İthalat		
	Genel	Tarım	%	Genel	Tarım	%
2018	2.184,1	1.101,0	50,4%	3.182,6	580,6	18,2%
2019	2.890,6	1.141,2	39,5%	3.519,8	633,8	18,0%
2020	2.946,8	857,7	29,1%	2.859,1	853,6	29,9%
2021	3.267,0	848,0	26,0%	3.860,5	976,3	25,3%
2022	3.778,0	1.055,7	27,9%	5.119,8	1.224,5	23,9%

Kaynak: (Trademap, 2024)(Milyon ABD doları)

Dünya ithalatındaki payı **%2,1**, Dünya ihracatındaki payı **%1,5**

DIŞ TİCARET PARTNERLERİ

Moritanya'nın Ürün İhraç Ettiği İlk 5 Ülke

Çin, Kanada, İspanya, İsviçre, BAE

(Türkiye 21. sırada)

Moritanya'nın Tarımsal Ürün İhraç Ettiği İlk 5 Ülke

İspanya, Fildişi Sahilleri, Japonya, Çin, Kore

(Türkiye 11. sırada)

Moritanya'nın Ürün İthal Ettiği İlk 5 Ülke

İspanya, Fildişi Sahilleri, Japonya, Çin, Kore

(Türkiye 11. sırada)

Moritanya'nın Tarımsal Ürün İthal Ettiği İlk 5 Ülke

Brezilya, Arjantin, Fas, Guatemala, Fransa
Hollanda, Ukrayna

(Türkiye 22. sırada)

Kaynak: (Trademap, 2024)

MORİTANYA'NIN İHRAÇ ETTİĞİ İLK 10 TARIM ÜRÜNÜ

HS Kodu	Ürünler	2018	2019	2020	2021	2022
030752	Dondurulmuş ahtapot	0	0	173,9	307,6	487,2
230120	Gıda endüstrisinden kaynaklanan kalıntılar ve atıklar; hazır hayvan yemi	153,9	134,5	143,1	120,7	125,3
030355	İstavrit ve derinsu istavriti; dondurulmuş (karaciğerleri, yumurtaları ve nefisleri hariç)	0	1,2	1	66,6	107,9
030354	Uskumru balıkları; dondurulmuş (karaciğerleri, yumurtaları ve nefisleri hariç)	0	1,2	13,6	81,3	70,8
030319	Diğer pasifik somonları (dondurulmuş)	362,7	384,2	319,0	94,3	63,1
030359	Hint uskumrusu, hamsi, kawakawa, seer, jackler, crevaller... balıkları; dondurulmuş	0	0	0	14,3	38,3
030353	Sardalyalar, palatika veya çaça balığı; dondurulmuş (karaciğerleri, yumurtaları ve nefisleri hariç)	7,5	9,0	0	14,3	38,3
030743	Mürekkep balıkları ve kalamarlar; dondurulmuş	0	0	5,9	8,2	22,3
030617	Diğer karidesler; dondurulmuş	0	0	10,8	13,8	21
150410	Balık karaciğerlerinin sıvı yağları ve bunların fraksiyonları	45,1	40,2	38,3	23,6	18
Toplam		1.101,0	1.141,2	857,7	848,0	1.055,7

Kaynak: (Trademap, 2024) (Milyon ABD doları)

MORİTANYA'NIN TARIM ÜRÜNÜ İTHALATINDA İLK 10 ÜLKE

Ülkeler	% Pay
İspanya	34,9
Fildişi Sahilleri	13,4
Japonya	12,5
Çin	10,6
Kore	3,5
Gana	2,8
Benin	2,3
Kamerun	2,1
Mali	1,9
Türkiye (11. Sırada)	1,8

MORİTANYA'NIN İTHAL ETTİĞİ İLK 10 TARIM ÜRÜNÜ

HS Kodu	Ürünler	2018	2019	2020	2021	2022
170199	Kamış veya pancar şekeri ve kimyaca saf sakaroz (katı halde); ilave aroma veya renk verici madde içermeyen	40,8	52	166,7	166,2	297,5
100199	Buğday ve meslin	55,6	75,1	163,5	182,1	261,7
150790	Soya yağı ve fraksiyonları	47,4	45,8	153,8	143,5	131,5
100119	Durum buğdayı	106,7	72,2	19,3	37,6	60,6
040221	Süt, krema (toz, granül vs. katı yağ oranı %1, 5'tan fazla) (tatlandırıcısız)	2,2	2,5	45,8	46,5	52
151190	Palm yağı ve fraksiyonları	3,2	7,8	11	40	49
070310	Soğanlar ve şalotlar; taze veya soğutulmuş	14,3	9,6	26,8	38,4	39
240220	Tütün içeren sigaralar	20,5	12,7	23,8	25,2	35,1
020714	Horoz ve tavukların (gallus domesticus türü) parça halindeki et ve sakatatı; dondurulmuş	12,2	18,3	21,4	28,8	32,4
070490	Lahanalar, alabaşlar, yaprak lahanalar ve benzeri yenilen brassikalar; taze veya soğutulmuş	0,4	0,5	2,8	32,2	20,2
Toplam		580,6	633,8	853,6	976,3	1.224,5

Kaynak: (Trademap, 2024)(Milyon ABD doları)

MORİTANYA'NIN TARIM ÜRÜNÜ İHRACATINDA İLK 10 ÜLKE

Ülkeler	% Pay
Brezilya	16,9
Arjantin	15,1
Fas	7
Guatemala	6,6
Fransa	6,5
Endonezya	5,9
Hollanda	5,1
Malezya	5
Cezayir	3,3
Türkiye (22. Sırada)	1,1

ORMAN ÜRÜNLERİ İTHALATI

HS Kodu	Ürünler	2018	2019	2020	2021	2022
480810	Oluklu kâğıt ve kartonlar	0,9	1,3	6,8	7,7	7,8
481910	Oluklu kartondan kutular	2,0	2,5	3,2	4,5	7,6
481930	Kâğıttan torba ve çantalar	3,3	3,1	2,4	4,6	5
481920	Oluklu olmayan kartondan kutular	2,2	2,7	1,6	3,2	4,2
440391	Meşe	1,4	1,3	0,004	0,5	2,7
TOPLAM		20,7	22,8	29,0	36,2	42

Kaynak: (Trademap, 2024)(Milyon ABD doları)

Orman Ürünü İthalat Partnerleri: İspanya %35,2, Fas %24,1, **Türkiye %10,2**, Mali %6,8

ORMAN ÜRÜNLERİ İHRACATI

HS Kodu	Ürünler	2018	2019	2020	2021	2022
440799	Kavak ve diğer ağaçlar	0	0	0	0	2.2
481910	Oluklu kartondan kutular	0	16	63	125	170
481019	Bir/iki yüzü kaolin, inorganik madde sıvanmış kâğıt	0	0	0	21	138
441194	Ağaçtan Veya Diğer Odunsu Maddelerden Lif Levhalar	0	0	0	0	49
480810	Oluklu kâğıt ve kartonlar	0	0	289	219	10
TOPLAM		0	22	516	431	2.5

Kaynak: (Trademap, 2024)(Bin ABD doları)

Orman Ürünü İhracat Partnerleri: Çin %85,4, İspanya %6,9, Fas %5,3

TÜRKİYE-MORİTANYA TİCARETİ

Yıllar	İhracat			İthalat		
	Genel	Tarım	%	Genel	Tarım	%
2018	135,5	18,8	14%	30,8	28,8	94%
2019	168,4	22,0	13%	83,2	41,8	50%
2020	119,7	25,8	22%	27,0	26,8	99%
2021	409,4	34,2	8%	276,7	15,7	6%
2022	207,6	40,8	19,6%	285,2	23,2	8,1%

Kaynak: (Trademap, 2024)(Milyon ABD doları)

TÜRKİYE'NİN MORİTANYA'YA İHRAÇ ETTİĞİ İLK 10 TARIM ÜRÜNÜ

HS Kodu	Ürünler	2019	2020	2021	2022	2023
020712	Horoz ve tavukların (gallus domesticus türü) parçalanmamış et ve sakatları; dondurulmuş	2,7	3,8	7,1	15	12,7
020714	Horoz ve tavukların parçalanmış et ve sakatları (dondurulmuş)	1,2	1,2	1,7	4,2	5,7
210210	Canlı mayalar	2,9	3,9	4,5	5,2	4,3
151219	Ayçiçeği tohumu veya aspir yağı ve bunların fraksiyonları	0,8	0,5	1,5	0,1	3,3
090531	Tatlı bisküvi	2,0	2,0	2,2	1,1	1,7
190219	Pişirilmemiş makarna; yumurta içermeyenler (doldurulmamış veya başka şekilde hazırlanmamış)	2,1	2,3	3	1,8	1,6
180690	Çikolatalar ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	1,6	2,9	3	1,8	1,4
151710	Margarin	0,4	0,4	0,8	1	1,1
040120	Süt ve krema; katı yağ oranı % 1'i geçen %6'yı geçmeyen (konsantre edilmemiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeleri içermeyenler)	0,3	0,3	0,7	1	1,1
190532	Waffle ve gofretler	1,2	1,1	1,3	1	0,9
Toplam		21,9	25,8	34,2	40,8	41,5

Kaynak: (Trademap, 2024)(Milyon ABD doları)

TÜRKİYE'NİN MORİTANYA'DAN İTHAL ETTİĞİ TARIM ÜRÜNLERİ (4 Kalem)

HS Kodu	Ürünler	2019	2020	2021	2022	2023
230120	Balık veya kabuklular, yumuşakçalar veya diğer suda yaşayan omurgasızların unları, kaba unları ve peletleri, ...	36,74	22,32	14,12	21,1	3,9
150420	Balıkların katı ve sıvı yağları ve bunların fraksiyonları	4,67	3,82	1,14	1,8	0,4
030353	"Dondurulmuş sardalye""Sardina pilchardus, Sardinops spp.""", sardalya	0,00	0,51	0,35	0,2	0,07
030289	Taze veya soğutulmuş balık, b.e.s.	0,00	0,01	0,03	0,03	0,06
Toplam		41,8	26,8	15,7	23,2	4,6

Kaynak: (Trademap, 2024)(Milyon ABD doları)

Moritanya Tarım Bakanlığı Denetiminde Yürütülen Projeler/Programlar

- Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu'nca (IFAD) finanse edilen, Güney Affout ve Karakoro'da (PASK II) yoksullukla mücadele projesi,
- Arap Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Fonu'nun (FADES) finansmanında Moritanya'nın kurak kırsal bölgesinde temel altyapıların geliştirilmesi projesi,
- Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu'nu (IFAD) finansmanıyla Sektörlere Destek Yoluyla Kırsal Yoksullukla Mücadele Programı (ProLPRAF),
- İslam Kalkınma Bankası (IDB) finansmanıyla Moritanya'da Gıda Güvensizliğine Karşı Dayanıklılık Geliştirme Projesi,
- Afrika Kalkınma Bankası (ADB) finansmanıyla Sahel'de gıda ve beslenme güvensizliğine karşı direnci güçlendirme programı,
- İspanya Uluslararası İşbirliği ve Kalkınma Ajansı (AECID) finansmanıyla Aleg Belediyesi'ndeki en savunmasız nüfusun desteklenmesi projesi, Sahel Sulama Girişimi için Bölgesel Destek Projesi (Anonim c, 2022).

MORİTANYA TARIM ÜRÜNLERİ İHRACAT POTANSİYEL MATRİSİ

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Dünyadan İthalatı (Milyon \$) 2022	Ülkenin Türkiye'den İthalatı (bin \$) 2022	Dünyaya İhracatımız (Mio \$) 2022	Türkiye'nin Dünya İhracatındaki Payı (%) 2022	Ülkenin İthalat Partnerleri (%) 2022
Süt ve Süt Ürünleri	040221	Süt, krema (konsantre edilmiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı madde içerenler)	52	-	8,8	Katar 37 Mısır 30,8 Suriye 9,7 Fildişi Sahilleri 5,9 Irak 3,3	Polonya 19,1 BAE 17,9 Brezilya 12,6 Fransa 11,3 Hollanda 11
Kanatlı Etlere	020712	Horoz ve tavukların (gallus domesticus türü) parçalanmamış et ve sakatatı; dondurulmuş	2,5	955	562,6	Irak 71,9 İran 4,9 Kongo 6 Moritanya 3 Libya 1,9	Türkiye 37,6 ABD 20 Ukrayna 14,3 Turks ve Caicos Adaları 9,9 Hollanda 8,5
Süt ve Süt Ürünleri	040120	Süt ve krema (konsantre edilmemiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı mad. içermeyen)	10,6	373	8,5	Irak 24,7 Moritanya 12,7 Libya 10,1 Gürcistan 9,6 Sırbistan 8,1	Danimarka 30,4 İspanya 18,5 Fransa 13,4 Hollanda 12,5 Mısır 8,8 Türkiye 3,6
Hububat	100119	Durum buğdayı	60,6	-	30,8	İtalya 73,8 Libya 25,4 Suriye 0,8	Arjantin 58,9 Fransa 41,1
Maya	210210	Canlı mayalar	1,3	759	231	Sudan 13 Cezayir 8,7 ABD 4,8 Irak 4,6 İsrail 4,4	Türkiye 58,7 Fas 12,7 Fransa 9,8 Çin 6,8 Hong Kong 4,5

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından Trademap verileri kullanılarak düzenlenmiştir. (Trademap, 2024)

YATIRIM ORTAMI / FDI

Yıllar	2005	2010	2015	2022
Doğrudan Yabancı Yatırımlar (milyon \$)	811,87	130,53	502,07	1.174,56

Kaynak: (UNCTAD, 2024)

Yatırımcılar İçin Potansiyel Sorunlar ve Avantajlar

Sorunlar

- Yasal çerçevenin öngörülebilir olmayışı,
- Kamu ve özel sektörün teknik kapasitesinin yetersizliği
- Yaşam koşullarının (iklim, sağlık, eğitim, kültür) zorluğu,
- Dil bariyeri,
- Kurumların işleyişindeki aksaklıklar,
- Yerel iş gücünün verimsizliği,
- Alt yapı yetersizliği,
- İş kültüründeki farklılık.

Avantajlar

- THY'nin haftada 7 gün uçuşu vardır,
- Türkiye ve Türk malı algısı olumludur,
- Rekabet az, standartlar düşüktür,
- Know-How transferi sağlanabilir,
- Güvenlik sorunu bulunmamaktadır

İş Kültürü

Moritanya'da olağan mesleği her ne olursa olsun çoğu kişi ticaret yapmak veya bir ticari faaliyette aracı olmak için arayış içerisinde. Özellikle taraflar arasında bağlantı sağlayarak komisyon almak yaygın bir faaliyet ve yerleşik bir teamüldür. Herhangi bir iş ortağı bulmaya yönelik bir aracıdan yardım istendiğinde, o aracı ve hedef kişiye/firmaya ulaşıncaya kadar iletişim zincirinde yer alan aracılar, anlaşma sağlanması halinde komisyon talebinde bulunacaktır. Bu nedenle iş ortağını doğrudan, aracısız tespit etmek önem arz etmektedir.

İş görüşmelerinin ise sadece doğrudan ilgili kişilerin katılımıyla gerçekleştirilmesine özen gösterilmesi tavsiye edilmektedir. Ayrıca iş müzakerelerinin beklenenden uzun sürmesine

hazırlıklı olunmalıdır. Zira Moritanya'da hem acele etmemek, işleri zamana yaymak genel davranış tarzıdır hem de kesin bir dille reddetmek çok nadir bir davranıştır. Olumsuz bakılan bir konuda bu tutum net olarak ifade edilmek yerine genelde eylemsizlik tercih edilir.

Tarım ve Tarıma Dayalı Sanayi Durumu

Ülkede bir adet pirinç, iki adet süt ürünleri ve çok sayıda un ve yem fabrikaları bulunmaktadır. Un ve yem fabrikaları hammaddeyi ithal etmektedir.

Organize Sanayi Bölgeleri

Moritanya'da tarıma veya hayvancılığa dayalı OSB bulunmamaktadır (menfi).

Çiftçi destekleme programları

BM Programları ve uluslararası fonlar vasıtasıyla gerçekleştirilmekle birlikte büyük çaplı bir program bulunmamaktadır. Hâlihazırda gündemdeki projeler bireysel meyve / sebze yetiştiriciliğinin geliştirilmesi ve küçük çiftçinin desteklenmesi üzerinedir.

Çiftçi sayısı ve kayıt sistemi, örgütlenmesi

Çiftçi sayısına dair istatistik bulunmamakta, ancak hayvancılıkla birlikte nüfusun yaklaşık %50'sinin geçimini tarımla sağladığı tahmin edilmektedir. Kayıtdışı çalışma çok yaygın olup, çiftçi kayıt sistemi bulunmamaktadır (menfi). Tarım Federasyonu mevcut olmakla birlikte temsil kabiliyeti zayıftır. Çiftçi Kooperatifi kurulması yönünde istek olmasına rağmen somut bir eylem planı henüz oluşturulmamıştır.

Tarım ve orman köylüsüne yönelik kredi kullanım kolaylığı bulunmamaktadır (menfi).

Tarımsal kalkınma planı

Hayvancılık ve hayvan yemi üretimine yönelik tarımsal faaliyetlerin geliştirilmesi suretiyle tarımsal kalkınma üzerinde durulmakta, teknik bilgi (know-how) ve yatırımcı eksikliği gibi sebeplerden ötürü altyapı ve projelendirme çalışmaları yapılamamaktadır.

Arazi kiralamaya uygunluk

Moritanya topraklarının büyük kısmı çöl arazisinden oluşmaktadır. Senegal Nehri'nin kuzey havzasında yer alan Rosso bölgesi, toprak kalitesi, iklim durumu ve arazi genişliği açısından kiralama ve üretime uygundur. Moritanya'da mevcut tarımsal faaliyetlerin önemli kısmı bu bölge ve civarında gerçekleştirilmektedir.

Kaynak: (Anonim b, 2024)

VERGİLENDİRME

İç Vergiler ve Oranları

Moritanya'daki standart KDV oranı %16'dır ancak %0 ve %18 oranlarına tabi mal ve hizmetler de vardır.

Yerli ürünlerde, mal ve hizmetlerin teslimat fiyatlarına KDV uygulanır. İthalatta KDV, CIF değeri (gümrük değeri), artı ithalat vergileri ve tarife ile varsa tüketim vergisi dahil olmak üzere vergiler temelinde hesaplanır. Tüccarlar ürünlerini satarken KDV tahsil etmelidir.

KDV ödemeleri takip eden ayın 15'ine kadar yapılır.

Kurumlar vergisi ise;

Fiili normal rejime tabi şirketler için: Net vergilendirilebilir karın %25'i veya ikinci miktar birinciden daha büyükse vergilendirilebilir gelirin %2'si olarak ve minimum 100.000 MRU tahsilat koşuluyla,

Gerçek ara rejime tabi şirketler için: Net vergilendirilebilir kârın %25'i veya ikinci miktar birinciden yüksekse vergilendirilebilir gelirin %2,5'i olarak,

İnsan, mal veya araç kiralamasına bakılmaksızın kara taşımacılığı yapan şirketler için: Net vergilendirilebilir kârın %25'i veya eğer ikinci miktar ilkinden daha büyükse CGI tarafından sağlanan ölçüğe göre araç başına sabitlenen miktar kadar,

Gerçek normal veya ara rejime tabi olan ve karı zanaat balıkçılıktan gelen şirketler için: Net vergilendirilebilir karın %25'i olarak, uygulanır.

Kişisel İşletme Kar Vergisi (IBAPP):

Fiili normal rejime tabi vergi mükellefleri için: Net vergilendirilebilir karın %30'u veya ikinci miktar ilkinden daha büyükse vergilendirilebilir gelirin %2,5'i olarak ve minimum 125.000 MRU tahsilat koşuluyla,

Gerçek ara rejime tabi vergi mükellefleri için: En az 75.000 MRU tahsilat ile, net vergilendirilebilir kârın %30'u veya ikinci tutar birinciden daha büyükse vergilendirilebilir gelirin %2,5'i olarak,

Ne olursa olsun kara taşımacılığı yapan insanlar, mallar veya araç kiralama yapanlar için: Net vergilendirilebilir karın %30'u olarak veya eğer ikinci miktar ilkinden büyükse CGI tarafından sağlanan ölçüğe göre araç başına belirlenen miktar kadar,

(Fiili normal veya ara rejime tabi olan ve kazançları zanaat balıkçılıktan gelen vergi mükellefleri için: Net vergilendirilebilir karın %30'u olarak, Sabit oran rejimine tabi mükellefler için: Cironun %3'ü oranında, uygulanır.

Bunların yanında:

- %10 oranında arazi gelir vergisi (IRF),
- Matraha göre %15, %25 ve %40 oranlarında maaş ve ücret vergisi (ITS),
- %10 oranında menkul sermaye vergisi – IRCM,
- Yerleşik olmayanlar tarafından verilen hizmetler için %15 stopaj vergisi,

- %14 oranında mali işlemler vergisi – TOF,
- %15 oranında sosyal güvenlik işveren payı uygulanmaktadır.

Kar üzerindeki vergi yük¼ yaklaşığ %67 oranında olup, yıllık vergi ödemelerinin sayısı 33'tür.

Kaynak: (Anonim b, 2024)

BAŞVURULAR

- Anonim a. (2024, 05 10). *Moritanya Ülke Profili*. Ticaret Bakanlığı Resmi İnternet Adrsi: <https://ticaret.gov.tr/data/5f1e9d8913b876b04c77d2dd/Moritanya%20%C3%9C%20Profili%202023.pdf> adresinden alındı
- Anonim b. (2024, 05 10). *Moritanya Pazar Bilgileri*. Ticaret Bakanlığı Resmi İnternet Adresi: <https://ticaret.gov.tr/data/5fb3a7f513b87665406674f0/Moritanya%20Pazar%20Bilgileri.pdf> adresinden alındı
- Anonim c. (2022, 10 5). *Moritanya Ülke Sunumu*. Ticaret Bakanlığı Resmi İnternet Adresi: <https://ticaret.gov.tr/data/61c457d913b87654bc317f6f/Moritanya%20%C3%9C%20Sunumu.pdf> adresinden alındı
- Anonim d. (2024, 05 10). *Moritanya İslam Cumhuriyeti Balıkçılık Sektör Raporu*. Ticaret Bakanlığı Resmi İnternet Adresi: <https://ticaret.gov.tr/data/5fb3a7f513b87665406674f0/Moritanya%20Pazar%20Bilgileri.pdf> adresinden alındı
- DB. (2024, 05 10). Dünya Bankası veri bankası: www.data.worldbank.org adresinden alındı
- Dışişleri Bakanlığı. (2022, 09 12). *Moritanya Ülke Künyesi*. Dışişleri Bakanlığı Resmi İnternet Adresi: <https://www.mfa.gov.tr/moritanya-kunyesi.tr.mfa> adresinden alındı
- DTÖ. (2022, 09 02). "*Prefential Trade Arrangements*". Dünya Ticaret Örgütü, Tercihli Ticaret Anlaşmaları Resmî İnternet Adresi: <http://ptadb.wto.org/Country.aspx?code=478> adresinden alındı
- Dünya Bankası. (2022, 10 01). "*Climate Change Knowledge Portal*". Dünya Bankası İklim Değişikliği Bilgi Portalı Resmi İnternet Adresi: <https://climateknowledgeportal.worldbank.org/country/mauritania/climate-data-historical> adresinden alındı
- FAOSTAT. (2024, 05 10). *Faostat veritabanı*. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü Resmi İnternet Sayfası: <https://www.fao.org/faostat/en/#data/RL> adresinden alındı
- Heritage. (2024, 05 10). Ekonomik Serbestlik Endeksi: <https://www.heritage.org/index/pages/report> adresinden alındı
- Resmî Gazete. (2022, 10 01). *Resmî Gazete Arşivi*. T.C. Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete: www.resmigazete.gov.tr adresinden alındı
- Trademap. (2024, 05 13). *Trademap veritabanı*. "International Trade Center" Resmi İnternet Adresi: www.trademap.org adresinden alındı
- UNCTAD. (2024, 05 13). *UNCTAD Stat*. "United Nations Conference on Trade and Development" Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı Resmi İnternet Adresi: <https://unctadstat.unctad.org/CountryProfile/GeneralProfile/en-GB/478/index.html> adresinden alındı
- UNDP. (2024, 05 10). UNDP İnsani Gelişme Raporu: <https://www.undp.org/tr/turkiye/publications/human-development-report-2023> adresinden alındı

Bu çalışma, Ülkemiz ve Moritanya arasında tarım ve ormancılık alanlarındaki ilişkileri ortaya koyarken, Moritanya'da yatırım yapabilecek Türk iş insanlarına yardımcı olmak amacıyla; Tarım ve Orman Bakanlığı, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır.

Ayrıntılı bilgi için;

Dr. Eymen TOPRAK YAZGI
AB Uzmanı
İkili İlişkiler ve Protokol Daire Başkanlığı
0312 287 3360 – dâhili: 4631
eymen.toprakyazgi@tarimorman.gov.tr

Nuakşot Büyükelçiliği İletişim bilgileri;

Adres:
Telefon Numaraları:
Acil Durum / Nöbetçi Telefon Numarası
E-posta

BP 5154, Nouakchott-MAURITANIA
+222 4525 7800
+222 27 56 26 27
embassy.nouakchott@mfa.gov.tr

Nuakşot Ticaret Müşavirliği İletişim Bilgileri:

Adres:
Telefon Numaraları
E-posta

BP 5154, Nouakchott-MAURITANIA
+222 45 25 7800
nuaksot@ticaret.gov.tr